HOTĂRÎREA CURŢII CONSTITUŢIONALE
privind controlul constituţionalităţii unor prevederi din Legea cooperaţiei de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie 2000* în redacţia Legii nr.61-XV din 21 februarie 2003 "Pentru modificarea şi completarea Legii cooperaţiei de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie 2000"**

Nr.21 din 09.10.2003

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.218-220/17 din 24.10.2003

* * *

---
* M.O., 2000, nr.154-156, art.1156.
** M.O., 2003, nr.27-29, art.112.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituţională în componenţa:
Victor PUŞCAŞ - preşedinte
Mircea IUGA - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Dumitru PULBERE - judecător
Elena SAFALERU - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Maia Ţurcan, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituţională Ion Mîţu, reprezentantului autorilor sesizării Iurie Roşca şi Vlad Cubreacov, deputaţi în Parlament Vlad Plămădeală, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituţie, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituţională, art.4 alin.(1) lit.a) şi art.16 alin.(1) din Codul jurisdicţiei constituţionale, a examinat în şedinţă plenară deschisă dosarul pentru controlul constituţionalităţii unor prevederi din Legea cooperaţiei de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie 2000 în redacţia Legii nr.61-XV din 21 februarie 2003 "Pentru modificarea şi completarea Legii cooperaţiei de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie 2000".

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaţilor în Parlament Iurie Roşca şi Vlad Cubreacov, depusă la 22 aprilie 2003, în conformitate cu prevederile art.24 şi art.25 lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituţională, art.38 alin.(1) lit.g) şi art.39 din Codul jurisdicţiei constituţionale.

Prin decizia Curţii Constituţionale din 12 mai 2003 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituţională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Preşedintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiţiei şi Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum din Republica Moldova.

Examinînd materialele dosarului, audiind informaţia judecătorului-raportor şi argumentele expuse de părţi în şedinţă, Curtea Constituţională a constatat:

1. La 21 februarie 2003 Parlamentul a adoptat Legea organică nr.61-XV "Pentru modificarea şi completarea Legii cooperaţiei de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie 2000" (în continuare - Legea nr.61-XV).

Textele de lege a căror constituţionalitate o contestă autorii sesizării au următorul cuprins:

- art.37 "(3) Adunarea sectorului cooperatist este deliberativă dacă la ea participă cel puţin jumătate din numărul membrilor cooperatori din sector";

- art.39 "(4) Membrii consiliului de administraţie nu pot fi în acelaşi timp şi membri ai biroului executiv";

- art.39 "(5) În componenţa consiliului de administraţie, angajaţii cooperaţiei de consum nu pot constitui mai mult de 1/3 din numărul membrilor acestuia";

- art.42 "(4) Biroul executiv este condus de un preşedinte, care trebuie să cunoască sistemul cooperaţiei de consum şi să aibă o experienţă de activitate în domeniul economic de cel puţin 3 ani";

- art.56 "(6)... care trebuie să cunoască sistemul cooperaţiei de consum şi să aibă o experienţă de activitate în domeniul economic de cel puţin 3 ani";

- art.59 "(3) Şedinţa biroului executiv al uniunii teritoriale este deliberativă dacă la ea participă cel puţin 2/3 din numărul membrilor aleşi. Hotărîrile biroului executiv se adoptă cu votul a cel puţin 2/3 din numărul membrilor prezenţi";

- art.60 "(4) Biroul executiv este condus de un preşedinte, care trebuie să cunoască sistemul cooperaţiei de consum şi să aibă o experienţă de activitate în domeniul economic de cel puţin 3 ani";

- art.73 "(3) Congresul cooperaţiei de consum este deliberativ dacă la el participă cel puţin 2/3 din numărul reprezentanţilor organizaţiilor cooperatiste asociate";

- art.75 "(6) ... care trebuie să cunoască sistemul cooperaţiei de consum şi să aibă o experienţă de activitate în domeniul economic de cel puţin 3 ani";

- art.76 "(4) În componenţa consiliului de administraţie, angajaţii cooperaţiei de consum nu pot constitui mai mult de 1/3 din numărul membrilor acestuia";

- art.78 "(3) Şedinţa biroului executiv al uniunii centrale este deliberativă dacă la ea participă cel puţin 2/3 din numărul membrilor aleşi. Hotărîrile biroului executiv se adoptă cu votul a cel puţin 2/3 din numărul membrilor prezenţi";

- art.79 "(4) Biroul executiv este condus de un preşedinte, care trebuie să cunoască sistemul cooperaţiei de consum şi să aibă o experienţă de activitate în domeniul economic de cel puţin 3 ani";

- art.109 "(2) Părţile sociale deţinute de membrii cooperatori în cooperativele de consum la data de 1 ianuarie 1992 se indexează pînă la o parte socială deplină de 30 de lei. Membrii cooperatori cărora li s-au indexat părţile sociale se restabilesc în cooperativele de consum respective";

- art.II "(1) În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

1) organele de conducere ale cooperativelor de consum:

a) vor reexamina registrele membrilor cooperatori şi vor rectifica părţile sociale ale acestora;

b) vor restabili calitatea de membru cooperator persoanelor excluse din cooperativa de consum ale căror părţi sociale au fost indexate;

2) în cazul reorganizării cooperativelor de consum, persoanele cărora li s-au indexat părţile sociale vor fi restabilite în cooperativele de consum succesoare;

3) în cazul apariţiei unor dificultăţi în legătură cu restabilirea calităţii de membru în cooperativele de consum, Consiliul de administraţie al Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum va decide în care cooperativă de consum va fi restabilită persoana respectivă;

4) din partea indivizibilă a proprietăţii cooperaţiei de consum se vor transmite:

a) de la Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum - 49 la sută către organizaţiile cooperatiste asociate;

b) de la unităţile teritoriale - 49 la sută către cooperativele de

consum asociate;

5) Consiliul de administraţie al Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum va aproba mecanismul de transmitere a proprietăţii către uniunile teritoriale şi cooperativele de consum;

6) organele de conducere ale organizaţiilor cooperatiste de consum vor asigura înlăturarea incompatibilităţii funcţiilor de preşedinte sau de membru al consiliului de administraţie cu cele de preşedinte sau de membru al biroului executiv.

(2) La expirarea termenului de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, organele supreme de conducere ale organizaţiilor cooperatiste de consum se convoacă în şedinţe de dare de seamă şi realegeri. Toate şedinţele stabilite sau planificate în acest scop pentru perioada menţionată de 6 luni se amînă de drept pentru o dată ulterioară".

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea a constatat că la 18 iulie 2003 Parlamentul, prin Legea nr.314-XV "Pentru modificarea unor acte legislative"* (în continuare - Legea nr.314-XV) a operat modificări în Legea cooperaţiei de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie 2000 (în continuare - Legea nr.1252-XIV) şi în Legea nr.61-XV (respectiv art.109 alin.(2) şi art.II alin.(1) pct.1) lit.b), alin.(2) - contestate de autorii sesizării), după cum urmează:

---

* M.O., 2003, nr.155-158, art.639.

- din art.109 alineatul (2) al Legii cooperaţiei de consum s-a exclus textul "de 30 de lei";
- din art.II, alineatul (1) punctul 1) litera b) al Legii nr.61-XV s-a exclus textul "ale căror părţi sociale au fost indexate";
- alineatul (2) al art.II din Legea nr.61-XV are următorul cuprins: "Organele de conducere ale organizaţiilor cooperatiste de consum îşi exercită atribuţiile pînă la noile alegeri."

Curtea observă că aceste modificări nu schimbă în esenţă obiectul sesizării. În temeiul art.6 alin.(2) din Codul jurisdicţiei constituţionale, Curtea îşi stabileşte ea însăşi limitele de competenţă şi supune controlului constituţionalităţii art.109 alin.(2) din Legea nr.1252-XIV şi art.II alin.(1) pct.1) lit.b) şi alin.(2) din Legea nr.61-XV cu modificările operate prin Legea nr.314-XV.

2. Autorii sesizării consideră că, în ansamblu, aceste prevederi legale contravin dispoziţiei art.41 din Constituţie, potrivit căreia cetăţenii se pot asocia liber în partide sau formaţiuni social-politice, în sindicate sau alte tipuri şi forme de organizaţii în scopul participării la viaţa politică, ştiinţifică, socială şi culturală sau realizării unei serii de interese legitime comune.

Modificările şi completările menţionate, în opinia autorilor sesizării, constituie o imixtiune în activitatea unei asociaţii obşteşti, creată prin voinţa liber exprimată a cetăţenilor, în baza comunităţii de interese personale, şi încalcă flagrant dreptul fundamental al cetăţeanului la libera asociere.

Se invocă de asemenea art.4 din Constituţie, conform căruia dispoziţiile constituţionale privind drepturile şi libertăţile omului se interpretează şi se aplică în concordanţă cu Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte, iar în cazul unor neconcordanţe între pactele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte şi legile ei interne, prioritate au reglementările internaţionale; Declaraţia Universală a Drepturilor Omului (art.7, art.17, art.20), Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice (art.22, art.26), Pactul internaţional cu privire la drepturile

sociale, economice şi culturale (art.4, art.8), Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale (art.11, art.14), care declară egalitatea tuturor în faţa legii, dreptul la proprietate, dreptul la libera asociere.

3. Raportînd dispoziţiile contestate ale Legii nr.61-XV la Legea Supremă, la alte legi şi acte internaţionale, Curtea Constituţională reţine următoarele.

Aderînd la Convenţia Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale* (în continuare - Convenţia), Republica Moldova şi-a asumat obligaţiunea de a garanta drepturile şi libertăţile proclamate de Convenţie pentru toate persoanele aflate sub jurisdicţia sa.

---

* Hotărîrea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997 (Tratate internaţionale vol.I, pag.341-358).

Potrivit art.11 din Convenţie, orice persoană are dreptul la libertatea de asociere. Exercitarea acestui drept nu poate face obiectul altor restrîngeri decît acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea naţională, siguranţa publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracţiunilor, protejarea sănătăţii sau a moralei, ori pentru protecţia drepturilor şi libertăţilor altora.

Libertatea de asociere în sensul acestui articol presupune dreptul la libera asociere în partide, sindicate, organizaţii social-politice, economice, culturale, profesionale a persoanelor cu convingeri, idei şi interese comune.

Constituţia Republicii Moldova consacră expres dreptul la libera asociere în art.41, care statuează:

"(1) Cetăţenii se pot asocia liber în partide şi în alte organizaţii social-politice. Ele contribuie la definirea şi la exprimarea voinţei politice a cetăţenilor şi, în condiţiile legii, participă la alegeri.

(2) Partidele şi alte organizaţii social-politice sînt egale în faţa legii.

(3) Statul asigură respectarea drepturilor şi intereselor legitime ale partidelor şi ale altor organizaţii social-politice".

Aceste prevederi constituţionale corelează în totalitate şi cu Declaraţia Universală a Drepturilor Omului* (art.20), Pactul internaţional cu privire la drepturile sociale, economice şi culturale** (art.8), Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice*** (art.22), la care Republica Moldova este parte, care de asemenea consfinţesc dreptul fiecăruia de a se asocia liber cu alte persoane în partide sau formaţiuni social-politice, sindicate în scopul participării la viaţa politică, satisfacerii şi apărării intereselor sociale, profesionale, economice, culturale.

---

* Tratate internaţionale, vol.I, p.11-17.

** Tratate Internaţionale, vol.I, p.18-29.

*** Tratate internaţionale, vol.I, p.30-50.

Dreptul persoanei la libera asociere îşi găseşte reflectare în art.6 din Legea cooperaţiei de consum, care stipulează:

"(1) Persoanele fizice se pot asocia în cooperative de consum şi retrage din ele în mod benevol.

(2) Organizaţiile cooperatiste de consum se pot asocia în uniune teritorială şi/sau în uniune centrală şi retrage din ele în bază de hotărîre a organului lor suprem de conducere.

(3) Organizaţiile cooperatiste de consum sînt deschise tuturor

persoanelor capabile să utilizeze servicii în cadrul cooperaţiei de consum şi să-şi asume responsabilitatea de membru cooperator sau de organizaţie cooperatistă asociată."

Potrivit art.2 din Legea nr.1252-XIV, scopul acesteia constă în stabilirea bazelor juridice, economice, sociale şi administrative de constituire şi de activitate ale cooperaţiei de consum în Republica Moldova. Organizaţia cooperatistă de consum este o organizaţie neguvernamentală şi necomercială care desfăşoară activitate economică pentru satisfacerea necesităţilor şi intereselor membrilor săi în conformitate cu prezenta lege şi propriul statut (art.4 alin.(1).

Sarcinile principale ale organizaţiei de consum sînt (art.4 alin.(3):

a) satisfacerea intereselor şi necesităţilor membrilor cooperatori;

b) crearea şi dezvoltarea infrastructurii, extinderea cooperaţiei de consum;

c) protecţia consumatorului;

d) exercitarea de influenţă asupra politicii de consum;

e) alte sarcini conform legislaţiei şi statutului ei.

Potrivit art.5 din legea menţionată, organizaţiile cooperatiste de consum au dreptul şi la desfăşurarea activităţii economice externe.

Modificările şi completările operate în Legea nr.1252-XIV prin Legea nr.61-XV şi Legea nr.314-XV, ce constituie obiectul nemijlocit al sesizării, reprezintă prescripţii legale privind caracterul deliberativ al adunării sectorului cooperatist (art.37 alin.(3), al şedinţelor biroului executiv al uniunii teritoriale şi centrale (art.59 alin.(3), art.78 alin.(3) şi al congresului cooperaţiei de consum (art.73 alin.(3); obligativitatea preşedintelui biroului executiv de a cunoaşte sistemul cooperaţiei de consum şi de a avea o experienţă de activitate în domeniul economic de cel puţin 3 ani (art.42 alin.(4), art.56 alin.(6), art.60 alin.(4), art.75 alin.(6), art.79 alin.(4); raportul numeric al angajaţilor cooperaţiei de consum în componenţa consiliului de administraţie (art.39 alin.(5), art.76 alin.(4); interdicţia pentru membrul consiliului de administraţie de a deţine concomitent şi funcţia de membru al biroului executiv (art.39 alin.(4); indexarea pînă la o parte socială deplină a părţilor sociale deţinute de membrii cooperatori în cooperativele de consum la data de 1 ianuarie 1992 şi restabilirea acestora în cooperativele de consum respective (art.109 alin.(2), precum şi privind acţiunile organelor de conducere ale cooperativelor după intrarea în vigoare a legii, în vederea rectificării părţilor sociale ale membrilor cooperatori şi restabilirii calităţii de membru cooperator a persoanelor excluse din cooperativa de consum, transmiterii proprietăţii de la Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum la uniunile teritoriale şi cooperativele de consum.

Curtea Constituţională observă că aceste dispoziţii legale sînt îndreptate spre asigurarea participării mai ample a membrilor cooperatori la adoptarea deciziilor, prevenirea abuzurilor din partea organelor de conducere, protejarea sistemului cooperaţiei de consum de conducători incompetenţi, instituirea unui echilibru judicios între interesele angajaţilor cooperaţiei de consum şi interesele membrilor cooperatori, restabilirea calităţii de membru a persoanelor excluse ilegal din cooperativele de consum şi repunerea lor în drepturi, optimizarea gestionării patrimoniului cooperativelor de consum şi au scopul de a contribui la buna funcţionare a sistemului cooperatist, garantarea şi respectarea intereselor tuturor membrilor cooperatori şi evitarea exercitării abuzive a dreptului de proprietate şi de egalitate în faţa legii.

4. Anterior, în Hotărîrea nr.17 din 25 aprilie 2000*, Curtea Constituţională s-a pronunţat asupra exercitării dreptului la libera asociere, menţionînd că reglementarea mai detaliată a relaţiilor sociale

în baza art.66 lit.a) din Constituţie, este o atribuţie a Parlamentului. Actele normative ale Parlamentului, din moment ce nu contravin Constituţiei şi actelor internaţionale care au prioritate faţă de legile interne ale Republicii Moldova, constituie o continuare a acestora, asigurînd cadrul legal pentru relaţii sociale concrete. Este dreptul legiuitorului de a stabili o ordine logică în cadrul anumitor relaţii pentru o mai bună desfăşurare a acestora şi pentru a exclude astfel interpretarea greşită şi abuzivă a normelor cu caracter general atît interne, cît şi internaţionale.

---

* M.O., 2000, nr.54-56, art.20.

Constituţia, prin art.72, stabileşte categoriile de legi care pot fi adoptate de Parlament şi domeniile ce pot fi reglementate prin legile respective. Alineatul (3) din articolul enunţat concretizează domeniile care se reglementează prin legi organice, specificînd la litera r) că Parlamentul poate adopta legi organice şi în alte domenii decît cele prevăzute de Constituţie dacă consideră necesară adoptarea acestora.

În baza atribuţiilor ce-i revin şi avînd în vedere că scopul şi sarcinile organizaţiilor cooperatiste de consum denotă un profund caracter social şi o mare diversitate de activităţi, Parlamentul a considerat oportun să reglementeze mai detaliat aceste raporturi.

Curtea relevă că, după natura lor juridică, modificările supuse controlului constituţionalităţii nu comportă un caracter de imixtiune în activitatea organizaţiilor cooperatiste de consum.

Constituţia Republicii Moldova garantează şi ocroteşte dreptul la proprietate prin art.46 şi art.127. Modificările operate în legile nr.1252-XIV şi nr.61-XV consolidează acest drept, asigurînd participarea tuturor membrilor cooperatori la gestionarea echitabilă şi efectivă a patrimoniului. Rigorile instituite de Parlament privind cvorumul congresului, biroului executiv, adunării sectorului cooperatist constituie garanţii ale exercitării de către membrii cooperatori a dreptului la proprietate şi a altor drepturi.

Stipulînd prevederi similare şi în alte legi, inclusiv în Legea nr.1252-XIV, prin ultima modificare de majorare a cvorumului Parlamentul a urmărit sporirea gradului de credibilitate, autenticitate şi echitate al hotărîrilor adoptate.

Clauzele care stipulează pentru preşedinţii consiliilor de administraţie şi biroului executiv cunoaşterea sistemului cooperaţiei de consum şi experienţă de activitate în domeniul economic sînt îndreptate spre revitalizarea sistemului cooperatist, sporirea eficienţei activităţii economice şi nu constituie o depăşire a atribuţiilor de către Parlament.

Curtea Constituţională constată că prevederile menţionate nu pot fi considerate neconstituţionale, deoarece prin conţinutul lor ele nu afectează libertatea de asociere, dreptul la proprietate şi protecţie egală prin lege, corespund scopului legal urmărit, sînt conforme dispoziţiilor Constituţiei Republicii Moldova, actelor internaţionale privind drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituţie, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituţională, art.62 şi 68 din Codul jurisdicţiei constituţionale, Curtea Constituţională

HOTĂRĂŞTE:

1. Recunoaşte constituţionale:

- prevederile art.37 alin.(3), art.39 alin.(4) şi alin.(5), art.42 alin.(4), art.56 alin.(6), art.59 alin.(3), art.60 alin.(4), art.73 alin.(3), art.75 alin.(6), art.76 alin.(4), art.78 alin.(3), art.79 alin.(4) din Legea cooperaţiei de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie

2000 în redacţia Legii nr.61-XV din 21 februarie 2003 "Pentru modificarea şi completarea Legii cooperaţiei de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie 2000";

- prevederile art.109 alin.(2) din Legea cooperaţiei de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie 2000 completate şi modificate prin legile nr.61-XV din 21 februarie 2003 "Pentru modificarea şi completarea Legii cooperaţiei de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie 2000" şi nr.314-XV din 18 iulie 2003 "Pentru modificarea unor acte legislative";

- prevederile art.II alin.(1) şi alin.(2) din Legea nr.61-XV din 21 februarie 2003 "Pentru modificarea şi completarea Legii cooperaţiei de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie 2000" cu modificările operate prin Legea nr.314-XV din 18 iulie 2003 "Pentru modificarea unor acte legislative".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării şi se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREŞEDINTELE
CURŢII CONSTITUŢIONALE Victor PUŞCAŞ

Chişinău, 9 octombrie 2003.
Nr.21.